

**Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. aasta määruse nr 77
„Alarm- ja jälitussõidukite loetelu, nende tähistamise ja liiklemise kord“ muutmise“
eelnou seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga täiendatakse Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. aasta määrust nr 77 „Alarm- ja jälitussõidukite loetelu, nende tähistamise ja liiklemise kord“ (edaspidi *määrus nr 77*) Kaitseministeeriumi (edaspidi *KaM*) ja Kaitseväge (edaspidi *KV*) sõidukitega ning lisatakse Keskkonnaameti (edaspidi *KeA*) sõidukid ja nende kontrastvärvid.

Lisaks täpsustatakse määrusega nr 77 Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi *PPA*) ja kiirabi alarmsõidukite värvilahendust ja tähistamist. Samuti ajakohastatakse ja täpsustatakse Päästeameti (edaspidi *PÄA*) ja päästetööl osaleva juriidilise isiku päästesõidukitele kantava lisamärgistuse lahendusi. Eesmärk on parandada pääste alarmsõidukite märgatavust liikluskeskonnas ja selle abil vähendada alarmsõiduga kaasnevaid riskitegureid.

Eelnõu eesmärk on:

- 1) täiendada alarmsõidukite loetelu ja
- 2) ajakohastada alarmsõidukite tähistamise korda.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi:

- nõunikud Indrek Link (indrek.link@siseministeerium.ee) ja Marko Pöld (marko.pold@siseministeerium.ee) ning
- õigusnõunikud Kristi Käsper (kristi.kasper@siseministeerium.ee) ja Helen Ojamaa-Muru (helen.ojamaa-muru@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kristi Kool (kristi.kool@siseministeerium.ee).

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Heike Olmre (tel 612 5241, heike.olmre@siseministeerium.ee). Seletuskiri toimetatakse keeleliselt pärast eelnõu kooskõlastamist eelnõude infosüsteemis.

1.3. Märkused

Eelnõu kohaselt muudetakse Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2011. aasta määrust nr 77 „Alarm- ja jälitussõidukite loetelu, nende tähistamise ja liiklemise kord“ redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 08.02.2022, 10.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liigu õiguse rakendamisega.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheteistkümnest punktist.

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse § 1 lõiget 1 punktidega 15 ning 16 ja alarmsõidukite loetellu lisatakse KaMi sõiduk ning KeA sõiduk ja maastikusõiduk.

KaM-il on sarnaselt Välisministeeriumiga – mille sõidukile on määrusega nr 77 antud rahvusvaheliste visiitide delegatsioonide saatmiseks õigus teha alarmsõite –, vajadus teha alarmsõite liitlaste ja kõrgetasemeliste visiitide saatmiseks. Sõjaväepolitsei, kellele on samuti alarmsõitude tegemise õigus, eskortimise võimalused võivad olla teatud ajahetkedel piiratud (näiteks suurõppused, kus on palju liitlasriike), samuti ei ole harv juhus, kui ühe visiidi raames liiguvad kõrgetasemelised delegatsioonid eri suundades, näiteks ühed Tapale ja teised Ämarisse, mille tõttu on saatmisteks vajalik täiendav ressurss koos alarmsõidu tegemise võimalusega. Sellest tulenevalt peab KaM vajalikuks laiendada KaM valitsemisala väga piiratud alarmsõidukite ringi KaM sõidukiga.

KeA teeb riiklikku järelevalvet nt jahiseaduses, jäätmeseaduses, kalapüügiseaduses, looduskaitseaduses, loomakaitseaduses ja metsaseaduses sätestatud nõuete täitmise üle. Kõikides nendes seadustes on KeA-le antud õigus kasutada korrakaitseaduse (edaspidi *KorS*) § 45 sätestatud riikliku järelevalve erimeedet sõiduki peatamiseks. KorS § 45 lõige 1 näeb ette, et sõiduki peatamiseks annab politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgani ametiisik sõiduki juhile käega, sauaga, helkurkettaga või alarmsõiduki valgusseadme või valjuhääldi abil peatumismärguande. Peatumismärguande võib anda, kui see on vajalik ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks.

KeA sõidukid ei ole hetkel alarmsõidukid. Seega, kuigi KorS § 45 lõige 1 näeb ühe võimalusena ette anda peatumismärguande alarmsõiduki valgusseadme või valjuhääldi abil, KeA ametnikel see võimalus puudub.

Kavandatav muudatus on tingitud praktilisest vajadusest. KeA ametnike töö iseloomu tõttu võib sõiduki peatamise vajadus tekkida metsateedel, maastikul, pinnaskatteta teedel või väiksematel kohalikel teedel. Tavapäraselt puudub nimetatud kohtades võimalus eesliikuvast sõidukist ohutult mööduda, peatada oma sõiduk ja anda seejärel käega, sauaga või helkurkettaga peatumismärguande. Samuti ei ole sellistes kohtades võimalik sõidukit peatada viisil, et liigutakse eesliikuva sõiduki kõrvale ning antakse peatumismärguande liikuvast KeA sõidukist. KeA sõidukite lisamisega alarmsõidukite loetellu tekib KeA ametnikel võimalus peatada eesliikuv sõiduk ka alarmsõiduki eriseadmete – valgustus- ja heliseadmete – abil ning kasutada kõiki meetodeid, mis on neile seadusega antud.

Eelnõu punktidega 2 ja 3 täiendatakse määruse nr 77 paragrahv 1 lõiget 3 KaM ja KV autodega.

Punktiga 2 lisatakse määruse nr 77 paragrahv 1 lõike 3 punkti 7 KV juhataja asetäitja, KV peastaabi ülema ja KV luurekeskuse ülema auto ning eelnõu punktiga 3 täiendatakse määruse paragrahv 1 lõiget 3 KaM kantsleri autoga.

Lähtuvalt KaM-i ettepanekust¹ täiendatakse määruse nr 77 paragrahv 1 lõiget 3 järgmiste autodega: KaM kantsleri auto, KV juhataja asetäitja auto, KV peastaabi ülema auto. Hilisemalt on KaM teinud täiendava ettepaneku lisada ka KV luurekeskuse ülema auto.

¹ KaM 14. veebruari 2023. aasta kiri nr [5-13/23/262](#) [Asutusesiseseks kasutamiseks]

Lisaks kaitseministrile ja KV juhatajale peavad KaM kantsler, KV juhataja asetäitja, KV peastaabi ülem ja KV luurekeskuse ülem kiireloomuliste ametiülesannete täitmiseks sageli kokku puutuma riigisaladuse ja salastatud välisteabega (edaspidi *salastatud teave*), mille töötlemine ei ole võimalik tavapäraste sidevahendite abil ja kontrollimata keskkonnas. Otsustamiseks ja võimalike kriiside juhtimiseks on oluline omada detailset ülevaadet olukorrast ning saada asjakohaseid hinnanguid, mis sõjalise riigikaitse puhul on üldjuhul salastatud teave. Seega võib olla vajalik selle tegemiseks alarmsõitude teostamine. Lisaks eelmärgitule on neil kiireloomuliste ametiülesannete täitmiseks vajalik teostada alarmsõite, et vajadusel kiiresti koonduda juhtimispunktidesse ja staapidesse tagamaks õigeaegne juhtimiskorraldus.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse § 9 tabelit punktiga 9, milles sätestatakse KeA alarmsõiduki kontrastvärvid. Kuna alarmsõidukeid kasutavad asutused, kellel on erinevad õigused ja kohustused, peab alarmsõiduki värv võimaldama inimesel eristada, millise asutuse sõidukiga on tegemist. Samuti on sõiduki peatamisel oluline, et peatatava sõiduki juht saaks selgelt aru, et tegemist on alarmsõidukiga. Sellest aitavad aru saada alarmsõiduki kontrastvärvid, valgusseadmed ja heliseadmed. KeA alarmsõidukite puhul on põhivärviks roheline ja kontrastvärviks valge.

Eelnõu punkti 5 kohaselt täiendatakse § 10 lõiget 2. Muudatusega nähakse ette võimalus, et sarnaselt päästeautodega võib lisamärgistust kasutada ka päästehaagistel ja -konteineritel. Muudatus tuleneb vajadusest parandada päästehaagiste ja -konteinerite märgatavust ja eristada neid liikluskeskkonnas. Näiteks päästesündmuse käigus võib tekkida vajadus päästehaagis või päästekonteiner paigutada sõiduteele ilma vedukautota. Samuti on võimalik olukord, et päästesündmust saadetakse lahendama autorong, mille moodustab päästeauto koos päästehaagisega. Päästehaagis aga varjab päästeauto tagaosa ja see ei ole liiklejate jaoks eristatav. Muudatusega suurendatakse liiklusohutust ja kujundatakse PÄA ühtset visuaalset identiteeti.

Eelnõu punkti 6 kohaselt lisatakse paragrahvi 10 lõikesse 3 KeA. Määruse nr 77 § 10 näeb ette nõuded alarmsõidukite värvimisele. Muudatuse kohaselt värvitakse KeA alarmsõidukil kontrastvärviga samad detailid nagu sõjaväepolitsei, Maksu- ja Tolliameti ning vangla alarmsõidukitel.

Eelnõu punktiga 7 tunnistatakse määruse nr 77 § 10 lõike 5 teine lause kehtetuks. Edaspidi reguleeritakse alarmsõidukile kantava kirje ja lisamärgistuse mõõtmeid, kaldenurka, mustri ja värvikombinatsiooni paigutust alarmsõiduki disainijuhendis, mis kehtestatakse eelnõu kohaselt määrusesse lisatava §-ga 12¹.

Eelnõu punktiga 8 muudetakse määruse nr 77 § 11 lõiget 1 ja sõnastatakse alarmsõidukile kantavat kirjet puudutav nõue üldisemalt, jättes välja kirje asukohtade loetelu. Muudatuse vajadus tuleneb sellest, et kirje asukoht sõltub sõiduki tüübist, aga ka konkreetsest mudelist. Kehtiv määrus nr 77 näeb ette, et kolme külguksega sõidukile kantakse kirje esiustele või tagauksele ja külgedele. Sisuliselt välistab selline sõnastus võimaluse kanda kirje samaaegselt nii esiustele kui teistele külgustele või külgedele. Selleks, et sõltuvalt hangitavatest sõidukitest ei tuleks kirjete sobivasse kohta paigutamiseks muuta määrust, on otstarbekam sõnastada nõue üldisemalt ning vajadusel täpsustada seda disainijuhendis.

Eelnõu punktiga 9 asendatakse paragrahvi 11 lõikes 3 sõna „korrapidamisgrupi“ sõnaga „välijuhtide grupi“.

PäA pääste- ja demineerimistöö ning kriiside juhtimise valmisolekut tagavatel isikutel on 2022. aastast muutunud ametinimetused. Päästepiirkonna operatiivkorrapidaja nimetuse asemel on kasutusel väljuhi nimetus. Analoogsed nimetused ja sama tasandi positsioonidega ametikohad, on kasutusel ka Politsei- ja Piirivalveametil ja Terviseameti hallatavas kiirabis. PäA ametinimetuste ja funktsioonide ühtlustamine peamiste koostööpartneritega tagab partneritele selgema arusaama PäA teenistujate rollidest. Muudatus ei ole sisuline.

Eelnõu punktiga 10 muudetakse § 12 ülesehitust ja sõnastust. Eelnõuga eraldatakse PPA alarmsõiduki ja kiirabi alarmsõiduki ning PäA ja päästetööl osaleva juriidilise isiku alarmsõiduki lisamärgistust puudutavad nõuded ja viiakse need eraldi lõigetesse.

Eelnõuga võetakse mõiste *linthelkur-värviriba* asemel kasutusse mõisted *valgustpeegeldav ruudustik ja valgustpeegeldavad kaldtriibud*. Muudatus ei ole sisuline ja täpsustus on keelelist laadi. Mõiste ühtlustatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 13. juuni 2011. aasta määruse nr 42 „Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuded ning nõuded varustusele“ lisas 1 „Nõuded alates 1. jaanuarist 1997. a liiklusregistrisse kantud või kantavale sõidukile, välja arvatud 30-aastased ja vanemad sõidukid“ kasutatavate mõistetega.

Lõikes 1 sätestatakse nõuded PPA ja kiirabisõiduki lisamärgistuse osas. Võrreldes määruse nr 77 § 12 kehtiva sõnastusega kaotatakse ära piirang, et värviriba peab asetsema alarmsõiduki allosas ja on laiusega kuni 400 millimeetrit. Eelnõuga nähakse ette, et lisamärgistus võib alarmsõiduki esiosal ja külgedel katta sõiduki pealisehitusest kuni pool ning tagaosal ulatuda sõiduki pealisehituse ülemise ääreni. Lisamärgistuse täpsemad nõuded kehtestatakse disainijuhendis.

Lõikes 2 täpsustatakse, milline võib ruudustiku või kaldtriibustiku värvikombinatsioon PPA ning kiirabi alarmsõiduki teatud osadel olla.

Lõikes 3 nähakse ette, et PäA ja päästetööl osaleva juriidilise isiku alarmsõidukil tohib kasutada valgustpeegeldavaid kaldtriipe järgmiselt: tagaosal kollast, esiosal valget ning küljel kollast ja valget. Sealjuures esiosal võib valgustpeegeldavate kaldtriipude kõrgus ulatuda sõiduki horisontaalse keskjooneni ja tagaosal sõiduki pealisehituse ülemise ääreni. Külgedel võib valgustpeegeldavate kaldtriipude alumise rea kõrgus ulatuda sõiduki horisontaalse keskjooneni, ülemise rea lubatud kõrgust ei ole reguleeritud ja see pannakse paika disainijuhendis. Muudatuse eesmärk on liiklusohutuse tagamine – alarmsõiduk peab olema teistele liiklejatele muust liiklusest selgelt eristuv ning valgustpeegeldav materjal ei peegeldaks valgust tagasi viisil, et see teisi liiklejad pimestab.

Lõikes 4 täpsustatakse, milline võib kaldtriibustiku värv või värvikombinatsioon Päästeameti ja päästetööl osaleva juriidilise isiku alarmsõiduki teatud osadel olla.

Eelnõu punktiga 11 täiendatakse määruse nr 77 3. jagu §-ga 12¹, millega antakse PPA ning PäA peadirektoritele volitus kehtestada PPA alarmsõiduki ning PäA ja päästetööl osaleva juriidilise isiku alarmsõiduki disainijuhendid. Disainijuhendites reguleeritakse alarmsõidukitele kantavate kirjete ja lisamärgistuste mõõtmete, kaldenurkade, mustri ja värvikombinatsiooni paigutust.

Sõidukid on erinevad, ja nii sõiduki keretüübist, tootjast kui ka mudelist sõltub, milline saab lisamärgistuse paigutus ja muster täpselt olla. Näiteks, mis suurusega valgustpeegeldavad triibud või ruudud on just vastavale sõidukile sobivad.

Eelnõuga muudetakse lisamärgistuse kasutamine paindlikumaks ning PPA-le ja PÄA-le antakse õigus reguleerida täpsemad nõuded ise, kuid samas tuleb disainijuhendite kehtestamise eelselt vajalikke osapooli kaasates veenduda, et kavandatav lisamärgistus oleks korrektne ja sobiv.

Lõike 1 kohaselt kehtestatakse PPA alarmsõidukile kantava kirje ja lisamärgistuse mõõtmed, kaldenurgad, mustri ja värvikombinatsiooni paigutus disainijuhendiga, lähtudes määrusega nr 77 kehtestatud alarmsõidukite värvimise ja tähistamise nõuetest. Disainijuhendi kinnitab PPA peadirektor.

Lõike 2 kohaselt kehtestab PÄA peadirektor disainijuhendiga PÄA ja päästetööl osaleva juriidilise isiku alarmsõidukile kantava kirje ja lisamärgistuse mõõtmed, kaldenurgad, mustri ja värvikombinatsiooni paigutuse. Sealjuures tuleb lähtuda määrusega nr 77 kehtestatud alarmsõidukite värvimise ja tähistamise nõuetest.

Eelnõu punktiga 12 täiendatakse üleminekusätet § 18 lõikes 4. Muudatuse kohaselt ei ole päästesõidukitel lisamärgistuse kasutamist puudutavatel muudatustel tagasiulatuvat jõudu. PÄA ja päästetööl osaleva juriidilise isiku alarmsõidukeid saab kasutada olemasoleva lisamärgistusega kuni alarmsõidukite kasutusaja lõpuni.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

4.1. Mõju siseturvalisusele

Alarmsõiduki puhul on eelduseks, et see on vastavalt kehtestatud nõuetele värvitud ja tähistatud ning varustatud valgus- ja heliseadmetega. Alarmsõitu tehes või sõiduki peatamisel on oluline, et teised sõidukijuhid saavad selgelt aru, et tegemist on alarmsõidukiga. Tavapäraselt on liiklejad harjunud, et neid peatab erivärvides sõiduk ja muul juhul võib tekkida arusaamatus, kes ja miks peatab.

Sihtrühm: Eesti elanikud. 2024. aasta alguse seisuga elas Eestis 1 366 491 inimest². Muudatus mõjutab otseselt inimesi, kes osalevad liikluses ja puutuvad kokku alarmsõidukitega. Täpset arvu on keeruline välja tuua, kuid eelduslikult puudutab see mingil määral valdavat osa elanikkonnast. Sihtrühm on seega **suur**.

Mõju ulatus on **väike**, kuna eelnõuga kavandatavad muudatused ei eelda muutusi elanike käitumises. Alarmsõidukid ja nende kasutamine on liikluse tavapärane osa. Muudatusega lisanduvate alarmsõidukitega suureneb eelkõige alarmsõidukeid kasutavate asutuste ja ametnike ring, kuid see ei tähenda automaatselt ka alarmsõitude arvu suurenemist.

PPA, kiirabi ja PÄA alarmsõidukitel on lisamärgistust kasutatud ka seni. Lisamärgistuse kasutamise eesmärk on teha alarmsõiduk liikluses hõlpsalt nähtavaks ja eristatavaks, kuid alarmsõiduki taga sõites võib sellelt peegelduv valgus teist sõidukijuhti pimestada. Seetõttu on

² Statistikaamet 2024. [Rahvaarv](#).

ohutuse tagamiseks oluline lisamärgistust ja selle kasutamist täpsemalt reguleerida. Lisamärgistuse kasutamine avaldab enim mõju pimedal ajal.

Eelnõuga saab KeA õiguse peatada sõidukeid alarmsõiduki valgusseadme või valjuhääldi abil. Kuigi tegemist on märkimisväärse muudatusega KeA osas, ei tohiks see tekitada kohanemisraskusi sõidukijuhtidele, kuna ühelt poolt on KeA sõidukid alarmsõidukile ettenähtud värvides ja teiselt poolt on sõidukite peatamine – nt politseinike poolt liiklusjärelvalves – tavapärane ning sõidukijuhid sellega juba harjunud.

Mõju avaldumise sagedus on **keskmine**. Võib eeldada, et liiklejate peamine kokkupuude on PPA, kiirabi ja PÄA alarmsõidukite lisamärgistusi puudutavate muudatustega. PPA, kiirabi ja PÄA alarmsõidukitega kokkupuude võib olla küll regulaarne, eriti tiheasustuses, kuid mitte igapäevane.

Kuna põhiline osa alarmsõitudest on seotud PPA-le, PÄA-le ja kiirabile laekuvate väljakutsete teenindamisega, sõltub ka mõju avaldumise sagedus eelkõige nendest alarmsõidukitest. Muudatustega lisanduvad alarmsõidukite kasutajad oma vähese arvu alarmsõitudega mõju avaldumise sagedust märkimisväärselt ei suurenda.

KeA sõidukeid puudutavad muudatused avaldavad mõju eelkõige nendele inimestele, kelle sõidukit KeA järelvalve teostamisel peatada soovib. Arvestades KeA poolt läbi viidud süüteo menetluste arvu³, millele tavapäraselt eelneb riikliku järelvalve teostamine ja eeldades, et KeA-l pole kõikide juhtumite puhul vajadust sõidukit peatada, on kokkupuude KeA alarmsõidukitega ebaregulaarne ja harv.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**. Kui alarmsõidukite juhid pole piisavalt koolitatud või puudub sellistes olukordades liiklemise kogemus, võib suureneka risk liiklusõnnetuste toimumise osas. Seda riski maandab nõue, et alarmsõidukeid võivad juhtida vaid ametnikud, kes on läbinud alarmsõidukijuhi koolituse, mille käigus antakse vajalikud oskused sõiduki juhtimiseks alarmsõitu tehes ning juhitakse tähelepanu ohtudele, mis võivad alarmsõiduga kaasneda.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on **oluline, kuid positiivne**.

4.2. Mõju riigiasutuste korraldusele

- 1) Sihtrühm: KaM valitsemisala. KaM ja KV sõidukite koguarvu ning töötajate arvu ei ole võimalik välja tuua. Määrusesse nr 77 lisatavad sõidukid moodustavad KaM ja KV sõidukitest väga väikese osa. Muudatus puudutab ametnikke, kes hakkavad alarmsõidukeid kasutama, seejuures on suurem osa alarmsõidukite loetellu lisatavatest seotud konkreetse ametikohaga. Sihtrühm on seega **väike**.

Eelnõu võimaldab KaM haldusalas teostada senisest paremini ja paindlikumalt liitlasvägede või kõrgetasemeliste visiitide saatmist, samuti koguneda riigikaitstes olulist rolli omavatel ametnikel juhtimispunktidest ja staapidesse tagamaks õigeaegne juhtimiskorraldus.

Mõju ulatus on **keskmine**, kuna eelnõuga kaasnevad küll muudatused, kuid nendega ei kaasne kohendamiskõigusi. KV-s on juba kasutusel erinevad alarmsõidukid, samuti on KaM

³ [KeA järelvalve valdkonna kokkuvõte 2023](#) kohaselt alustati KeA poolt 991 väärteo- ja 17 kriminaalmenetlust.

kantsleri ja Kaitseväe peastaabi ülema kui Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni liikme auto olnud enne 2022. aastal tehtud muudatust alarmsõidukite loetelus.

KaM ja KV ei pea hakkama loetellu lisanduvaid alarmsõidukeid värvima, kuid neile tuleb paigaldada eriseadmed ning sõiduki alarmsõidukina registreerimiseks teha muudatused liiklusregistris. Alarmsõidukijuht peab liiklusseaduse (LS) § 84¹ lõike 1 kohaselt läbima mootorsõiduki kategooriale vastava alarmsõidukijuhi koolituse, mis kestab tavaliselt kaks päeva. Viie aasta möödudes tuleb alarmsõidukijuhil läbida alarmsõidukijuhi täienduskoolitus. Samuti tuleb alarmsõidukijuhil läbida tervisekontroll iga 5 aasta tagant.

Mõju avaldumise sagedus on **väike**, kuna kokkupuude on ebaregulaarne ja harv. Võib eeldada, et määruse nr 77 § 1 lõikesse 3 lisatavate, konkreetsete ametikohtadega seotud autode kasutamine alarmsõidukina on seotud kiireloomuliste ametiülesannete täitmisega ja võib eeldada, et niivõrd kiireloomulisi ametiülesandeid, mille täitmiseks on vaja teha alarmsõitu esineb harva mitte regulaarselt. Eelduslikult ei hakka ka KaM-i alarmsõiduki kasutamine saatmisteks olema regulaarne, kuna liitlaste saatmine jätkuvalt eelkõige sõjaväepolitsei ülesanne.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**. Kuna alarmsõidukeid võivad juhtida vaid alarmsõidukijuhi koolituse läbinud ametnikud, siis negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad või on vähesed. Koolituse käigus antakse vajalikud oskused sõiduki juhtimiseks alarmsõitu tehes ja juhitakse tähelepanu alarmsõiduga kaasnevatele ohtudele.

Muudatusega kaasnevad KAM-ile ja KV-le täiendavad, seletuskirja punktis 5.1 märgitud kulud, mis võivad omada ebasoovitavat mõju asutuste eelarvetele. Võttes arvesse kulude suurust ja asutuste eelarvet, on ebasoovitav mõju väike.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on **mitteoluline, kuid soovitud ja positiivne**.

- 2) Sihtrühm: KeA. KeA-l on sõidu- ja maastikuautosid kokku peaaegu 200⁴, millest alarmsõidukiteks planeeritakse esialgu 15 ja tulevikus maksimaalselt 50 sõidukit. 2024. aasta andmetel töötas KeA-s 570 inimest. Alarmsõidukeid hakkavad kasutama 6 piirkondlikku bürood, kus töötab kokku 134 ja uurimisosakond, kus töötab 145 inimest. Sihtrühm on seega **keskmine**.

Eelnõu võimaldab KeA ametnikel senisest paremini teostada järelevalvet ning kontrollida sõidukeid, mille juhid või kasutajad võivad olla toime pannud keskkonnavalvete süüteo.

Mõju ulatus on **keskmine**, kuna sihtrühma käitumises kaasnevad muudatused, kuid nendega ei kaasne eeldatavalt kohanemiskulusi. KeA peab sõidukid, mida soovib hakata kasutama alarmsõidukina, värvima määruses nr 77 sätestava põhivärvi ja kontrastvärviga, paigaldama eriseadmed ning sõiduki alarmsõidukina registreerimiseks laskma teha muudatused liiklusregistris. Alarmsõidukijuht peab LS § 84¹ lõike 1 kohaselt läbima mootorsõiduki kategooriale vastava alarmsõidukijuhi koolituse. Alarmsõidukijuhi koolitus on tavaliselt paari-päevane ja iga 5 aasta tagant tuleb läbida täienduskoolitus. Samuti kehtivad alarmsõidukijuhile tavapärasest erinevad tervisekontrolli läbimise tähtajad ning tervisekontroll tuleb läbida iga 5 aasta tagant.

⁴ Keskkonnaamet 2024. [Keskkonnakaitseinspektor](#).

Mõju avaldumise sagedus on **keskmine**, kuna kokkupuude on regulaarne või reeglipärane, aga mitte igapäevane. KeA sõidukite muutmine alarmsõidukiteks on ühekordne protsess. Hiljem tuleb seda teha sõidukite väljavahetamisel. Alarmsõidukeid kasutatakse tööks küll igapäevaselt, kuid koos eriseadmetega, rikkuja sõiduki peatamiseks ebaregulaarselt.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**, kuna negatiivse iseloomuga mõjud puuduvad või on vähesed. Ebasoovitav mõju võib seisneda selles, et võib suurendada risk liiklusõnnetuste toimumise osas, kui alarmsõidukite juhid pole piisavalt koolitatud või puudub sellistes olukordades liiklemise kogemus. Seda riski maandab nõue, et alarmsõidukeid võivad juhtida vaid alarmsõidukijuhi koolituse läbinud ametnikud. Koolituse käigus antakse vajalikud oskused sõiduki juhtimiseks alarmsõitu tehes ja juhitakse tähelepanu ohtudele, mis võivad alarmsõiduga kaasneda.

Muudatusega kaasnevad KeA-le täiendavad, seletuskirja punktis 5.2 märgitud kulud, mis võivad omada ebasoovitavat mõju asutus eelarvetele. Võttes arvesse kulude suurust ja asutuste eelarvet, on ebasoovitav mõju väike.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on **oluline, soovitud ja positiivne**.

- 3) Sihtrühm: PPA. PPA-l on kokku 724 alarmsõidukit. Politseivärvides alarmsõidukeid on 334, millest patrullisõidukeid ~150. 2024. aasta andmetel töötas PPA-s 4591 inimest⁵, kellest 3730 olid politseiametnikud (81%) ja 861 muud teenistujad (19%). Sõidukiirust mõõdavad eelkõige patrullpolitseinikud. Patrullpolitseinikke on 679. Muudatus puudutab eelkõige esmareageerijaid ja patrullisõidukeid. Seega on sihtrühm **keskmine**.

Muudatused avaldavad mõju PPA alarmsõidukite tähistamisega seotud töökorraldusele. Lisamärgistuse täpsemate nõuete ja PPA disainijuhendi kehtestamisega suurendatakse selgust, kuidas PPA alarmsõidukitel lisamärgistust kasutatakse.

Mõju ulatus on **väike**, kuna PPA töökorraldus suuresti ei muutu ja puudub tarvidus kohaneda. PPA alarmsõidukitele võimaldab lisamärgistust kanda ka kehtiv määrus nr 77 ja politseivärvides alarmsõidukitel kasutatakse nii ruudustikukujulist kui kaldtriipudega valguspeegeldavaid värviribasid. Muudatusega kaasneb PPA-le ülesanne töötada välja ja kinnitada lisamärgistuse mõõtmeid, paigutust jm reguleeriv disainijuhend, kuid tegemist on ühekordse ülesandega. Edaspidi tuleb disainijuhendit vaid vastavalt vajadusele muuta.

Mõju avaldumise sagedus on **väike**. Kuigi alarmsõidukitele lisamärgistuse kandmine on regulaarne protsess, toimub see väga pika perioodi (5-7 aastat) tagant. Tavapäraselt kantakse lisamärgistused liisingusõidukite väljavahetamisel uutele alarmsõidukitele.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**. Ebasoovitav mõju võib seisneda selles, et alarmsõidukitel kasutatav lisamärgistus ei võimalda üldsusel aru saada, mis asutuse alarmsõidukiga on tegemist. Samuti võib ebasoovitavat mõju avaldada lisamärgistuse liialt sagedane muutmine. Sõidukite lisamärgistuse kasutamise kohta peab PPA kehtestama disainijuhendi, mille kinnitab PPA peadirektor. Seega ei saa tekkida olukorda, kus politsei alarmsõidukitel kasutatakse lisamärgistusena suvalisi kombinatsioone, mida ameti juht ei ole heaks kiitnud.

⁵ Teenistujate arv taandatud täistööajale.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on **ebaoluline, kuid soovitud ja positiivne.**

- 4) Sihtrühm: PÄA ja päästetööl osalevad juriidilised isikud. Kaudselt puudutab muudatus kõiki kutselisi kui ka vabatahtlikke päästjaid. PÄA-s töötab üle 2000 inimese, kellest üle 1500 on kutselised päästjad ehk tegelevad operatiivtööga. Päästevõrgustikku kuulub ligi 2700 vabatahtlikku päästjat⁶. PÄA-l on kokku 231 alarmsõidukit ja päästetööl osalevatel juriidilistel isikutel 240 alarmsõidukit. Otsesemalt avaldab muudatus mõju ametnikele, kes tegelevad pääste alarmsõidukite nõuetele vastavuse tagamisega. Seega kaudne sihtrühm on suur, kuid otsene sihtrühm on siiski hinnatud väikeseks. Muudatused avaldavad mõju eelkõige pääste alarmsõidukite ning päästehaagiste ja -konteinerite kasutuselevõtul, kui tagatakse nende lisamärgistuse vastavus nõuetele. Disainijuhendi uuendamisega suurendatakse selgust, kuidas kasutatakse pääste alarmsõidukitel lisamärgistust.

Mõju ulatus on **väike**, kuna PÄA töökorraldus ei muutu ja puudub tarvidus kohaneda. PÄA alarmsõidukite märgistuse nõue sisuliselt ei muutu võrreldes määruse nr 77 kehtiva sõnastusega ja eelnõus sisalduvad muudatused on vaid täpsustava iseloomuga. Muudatuse mõju avaldub paremas õigusselguses.

Mõju avaldumise sagedus on **väike**. Pääste alarmsõidukeid ja haagiseid ei võeta kasutusele väga tihti. Ka määruse nr 77 viimases redaktsioonis kehtestatud nõudeid kohaldatakse vaid uutele kasutusse võetavatele päästeautodele. Praegu kasutuses olevate päästeautode disaini ei muudeta. Seega on avaldumise sagedus hinnatud harvaks ja ulatus väikeseks.

Ebasoovitava mõju kaasnemise riski eelnõu koostajad ette ei näe. Päästesõidukitele kantava kirje ja lisamärgistuse mõõtmed, kaldenurgad, mustri ja värvikombinatsiooni paigutus pannakse paika disainijuhendis, mille kinnitab Päästeamet, lähtudes käesoleva määrusega kehtestatud värvimise ja tähistamise nõuetest. Disainijuhendi rakendamisega tagatakse PÄA ja päästetööl osalevate juriidiliste isikute alarmsõidukite ühetaoline välimus ja kehtivate nõuete täitmine.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on **ebaoluline, kuid soovitud ja positiivne.**

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

5.1 KaM valitsemisala

Pärast sõiduki lisamist alarmsõidukite loetellu on KAM-il ja KV-l vaja:

- paigaldada sõidukile alarmsõiduki eriseadmed;
- registreerida sõiduk alarmsõidukina ning
- ametnikele alarmsõidukijuhi koolituse korraldamine.

Sõiduki eriseadmete hind sõltub paigaldatavate märgutulede arvust ja asukohast ning millist heliseadme süsteemi kasutatakse. Eriseadmete maksumuse suurusjärg on 1500 eurot ühe sõiduki kohta. Sõidukite vahetamisel on võimalus eriseadmeid vajadusel taaskasutada.

Alarmsõidukina registreerimisega kaasneb liiklusregistri andmete muutmine, mille maksumuseks on 20 eurot.

⁶ Päästeamet. Päästeameti aastaraamat 2024 (vaadatud 05.07.2023)

Alarmsõidukijuhi koolituse maksumus on ühe koolitatava kohta suurusjärgus 1500 eurot. Kehtiva regulatsiooni kohaselt tuleb koolitus uuesti läbida iga 5 aasta tagant.

5.2 KeA

Pärast sõiduki lisamist alarmsõidukite loetellu on KeA-l vaja:

- tähistada sõiduk alarmsõidukile kehtestatud nõuete kohaselt;
- registreerida sõiduk alarmsõidukina ning
- ametnikele alarmsõidukijuhi koolituse korraldamine.

Sõiduki värvidesse kiletamine maksab ~1000 eurot, vilkuripaneel ~2000 eurot või selle asemel märgutuled ~1000 eurot ning heliseadme süsteem koos juhtpuldiga ~500 eurot ehk kulu ühe sõiduki kohta on 2500—3500 eurot⁷. Sõidukite vahetamisel on võimalus alarmsõiduki eriseadmeid vajadusel taaskasutada.

Alarmsõidukina registreerimisega kaasneb liiklusregistri andmete muutmine, mille maksumuseks on 20 eurot.

Alarmsõidukijuhi koolituse maksumus on ühe koolitatava kohta suurusjärgus 1500 eurot. Kehtiva regulatsiooni kohaselt tuleb koolitus uuesti läbida iga 5 aasta tagant.

5.3 PPA

PPA-le alarmsõidukite lisamärgistust puudutavate muudatustega otsest lisakulu ei kaasne, kuna lisamärgistust võib kasutada ka kehtiva määruse nr 77 kohaselt. Lisamärgistusega kaasnev kulu võib kasvada kui lisamärgistusega soovitakse katta alarmsõiduki pinnast senisest suuremat osa.

5.4 PÄA

PÄA ja päästetööl osalevate juriidiliste isikute alarmsõidukite lisamärgistust puudutavate muudatustega ei kaasne lisakulu. PÄA läbiviidavates alarmsõidukite soetamise hangetes ja päästeautode kasutuselevõtul arvestatakse tehtavate muudatustega.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, kuna muudatuste elluviimiseks ei ole vaja üleminekuaega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Kliimaministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks PPA-le ja PÄA-le.

⁷ Tegemist on indikatiivsete hindadega, mis põhinevad Politsei- ja Piirivalveameti kulude põhjal ning need võivad muutuda sõltuvalt hanke tulemustest või soetuslepingust.